

המשימה: למצוא נשמות אבודות

כיצד חנוכייה מקרח הדליקה נשמה יהודית, ומה לחש הבעל-שם-טוב באוזנו של כומר מסית, שגרם לו לשוב בתשובה שלימה? פרשת מקץ מלמדת אותנו על החובה שהוטלה על דורנו [\[1\]](#) לחפש אחר האח היהודי האבוד, ולהדליק את נשמתו באור היהדות.

הקרח שהצית להבה

ביום חמישי שעבר, ליל ראשון של חנוכה, בחרה אחת מתוכניות הטלוויזיה בישראל להדליק נר ראשון של חנוכה עם השליח של הרבי בטיומן שבמערב סיביר, הרב ירחמיאל גורליק.

הם בנו שם חנוכייה מקרח בגודל של 4 מטר. לצורך כך, חצבו באגם הקפוא עומק של מטר וחצי של קרח וממנו חצבו בלוקים ובנו חנוכייה ששוקלת שנים וחצי טון. הרב עלה על סולם גבוה שנשען על החנוכייה מקרח והדליק את הנר הראשון של חנוכה, ובכך הסתיימה הכתבה.

למחרת, מקבל השליח טלפון מהכומר הפרוטסטנטי הראשי של העיר. הכומר מספר לו, שחברים מישראל סיפרו לו על הכתבה שהתפרסמה בתקשורת הישראלית, על הרב בטיומן שבנה חנוכייה מקרח, והוא ביקש מהרב להיפגש אותו ליד החנוכייה.

הם נפגשו באותו יום. הכומר ניגש לחנוכייה [\[2\]](#) נישק אותה בידו. הוא פנה לרב גורליק ואמר לו: "החנוכייה הזאת היא גם שלי!" שאל אותו הרב מה פירוש הדברים, והכומר סיפר לו שסבתא שלו מצד האמא יהודייה, וממילא גם הוא יהודי על-פי הלכה. כשהרב גורליק סיפר את הסיפור הוא הוסיף בחיוך שבדרך-כלל באים אל הכומר להתוודות, אך הפעם הכומר בא להתוודות אצל הרב.

החנוכייה מקרח הדליקה את השלהבת של יהודי שמשמש ככומר בסיביר, עד כדי-

כך שהוא התעורר לגלות ברבים שהוא יהודי.

הכומר לשעבר מחכה לסימן

אני רוצה לחלוק אתכם סיפור דומה שקרה אצל הבעש"ט. זמן קצר לפני פטירתו של הבעל-שם-טוב, פנה אליו משמשו האישי: "רבי, הנה אתה עולה לגנזי מרומים, אך מה אעשה לפרנסתי? כיצד אוכל להביא לחם לביתי?". הרגיע אותו הבעש"ט ואמר: "הרי שימשת אותי במשך שנים רבות, סע בקהילות ישראל וספר להם את סיפורי, וכך תתפרנס בכבוד".

הבעש"ט נפטר, והמשמש רכש סוס ועגלה והחל להסתובב מעיר לעיר כשהוא מספר סיפורים וזיכרונות מרבו. לאכזבתו, הוא הצליח לקבץ סכומים קטנים של כסף שלא הספיקו לו כדי לפרנס את משפחתו.

חלפו שבועות וחודשים כשהוא נודד מעיר לעיר. כל אותה העת לא הפסיק המשמש לתמוה מדוע עדיין לא התקיימה הבטחתו של הבעש"ט שאמר לו כי הוא יוכל להתפרנס בכבוד מסיפוריו.

יום אחד, הוא פגש בדרשן שאף הוא היה מתפרנס מדרשותיו. הם חלקו זה עם זה את אכזבותיהם ואת הסכומים הזעומים שקיבלו מהשומעים, ואז נזכר הדרשן שבמהלך נדודיו מעיר לעיר הוא נתקל באדם עשיר שמחבב סיפורים על הבעל-שם-טוב, ושהוא משלם על כל סיפור שמספרים לו. סע אליו, הציע הדרשן, והוא ייתן לך מתנה הגונה בעד סיפוריך.

שמע זאת המשמש, רתם את הסוס ויצא לדרכו. ביום שישי אחר-הצהריים הוא הגיע לביתו של העשיר. "אתה זכית להיות משמשו של הבעל שם טוב? אנא היכנס לביתי והתארח אצלי במשך השבת", קיבל העשיר את פניו בשמחה. "זו זכות גדולה היא לי! אתן לך כל מה שתבקש! והוא מיד פנה אליו ואמר לו: אנא ספר לי סיפור אחד ממורך הבעל שם טוב הקדוש".

"בשמחה", ענה המשמש. הם התיישבו בחדר האורחים והמשמש רצה לפתוח בסיפור, אלא שכל הסיפורים פרחו מזיכרונות² הוא לא הצליח להיזכר ולו בסיפור אחד!

"אני עייף מעט מהדרך" הסביר למארחו. "אינני מצליח להיזכר באף סיפור. מאוחר יותר, אחרי שאנוח בארוחת ליל שבת אשמח לספר לך עליו".

בסעודת ליל שבת, התכבד משמשו של הבעל-שם-טוב לספר סיפור מרבו. הוא נעמד, ניסה נואשות להיזכר בסיפור, אבל, כלום. מוחו היה ריק. עשרות שנים של עבודה במחיצת הבעל שם טוב נעלמו ואינם. באותם רגעים הוא העדיף שהאדמה תיפתח ותבלע אותו חיים. האורחים החלו להתלחשש אולי הוא מעולם לא שימש את הבעל-שם-טוב ומדובר במתחזה. בעל הבית, לעומת זאת, חייך לעברו ואמר "אל דאגה, אני בטוח שנשמע את סיפוריך מחר".

למחרת, המחזה המשונה חזר על עצמו בסעודת יום שבת. המשמש התבייש כל-כך שהוא רק ייחל לרגע בו תיגמר השבת, והוא יוכל לארוז את חפציו ולהסתלק כלעומת שבא. ואז, רגעים אחדים לפני יציאת השבת, הוא נזכר בסיפור. הוא מיהר לספר אותו בטרם יפרח אף הוא מזיכרונו:

"פעם אחת ביקש ממני הבעל שם טוב להצטרף עמו לנסיעה. לאחר נסיעה ארוכה הגענו לכפר, ונעצרנו ליד בית של משפחה יהודייה שהתגוררה במקום. כשביקשנו מהם להיכנס אל הבית הם החלו לבכות. "בבקשה מכס [?] ברחו מכאן כל עוד אתם יכולים. איננו רוצים לארח אתכם ולסכן את חייכם!".

התברר, כי אחד הכמרים המפורסמים במדינה, יהודי שהתנצר, עומד להגיע ולשאת נאום בפני תושבי הכפר. המשפחה חששה כי לאחר נאומו רווי השטנה הקהל המוסת יכלה את זעמו בהם, המשפחה היהודייה היחידה באזור. הבעל-שם-טוב הרגיע אותם ואמר להם כי הכול יבוא על מקומו בשלום. נכנסנו יחדיו הביתה והבעש"ט נעמד לאחר תפילה קצרה ליד החלון.

החלון היה ממוקם בדיוק מול כיכר העיר. מאות תושבים משולהבים נהרו אל המקום והאזינו לדברי ההסתה של הכומר. כדרכם של נואמים, הכומר דיבר בפאתוס רב כשהוא מסתכל על כל הנוכחים [?] ואז מבטו של הכומר נתקל בעיניו של הבעל שם טוב.

הבעל שם טוב סימן לו בידו שיבוא אליו. למרבה הפלא, הכומר עצר את הנאום וניגש אל החלון. הבעש"ט לחש כמה דברים באוזניו של הכומר, והכומר השיב לו בלשון רפה. מה היו הדברים שנאמרו שם [?] איני יודע. כל מה שאני יכול לספר לכם זה שהכומר שב ועלה על הבימה וחזר לנאום בשבחם של יהודים כמה הם טובים וכמה צריך לעזור להם.

"אינני יודע מה אירע בסופו של אותו כומר", סיים המשמש את סיפורו, "אך זהו

הסיפור אותו ראיתי בעצמי".

המארח הודה לו בחום על הסיפור המרגש. לאחר צאת השבת, הסתגר העשיר בחדרו וכשיצא מן החדר הוא אחז בידיו שקיות גדושות במטבעות זהב. "זהו התשלום על סיפורך", אמר. המשמש נדהם. בשקיות היה סכום עתק והוא סירב לקחת את הכסף. גם בני משפחתו נדהמו. הם היו רגילים לכך שהוא משלם על כל סיפור, אבל לא כאלו סכומים.

"קח, קח, הרווחת זאת ביושר", אמר העשיר. "אני הייתי אותו הכומר, וכל חיי חיכיתי לך". הוא המשיך וסיפר מה הבעש"ט אמר לו. הוא גער בו: "מדוע אתה מסית נגד אחיך היהודים? האם ידוע לך כמה יהודים עונו ונרצחו בגללך?!".

הכומר פרץ בבכי ואמר לבעש"ט שהוא עשה כל-כך הרבה דברים חמורים וגרם לשפך דם יהודי שהוא לא מאמין שיש לו דרך חזרה. הבעש"ט אמר לו שאם הוא יחזור בתשובה, הוא מבטיח לו שתשובתו תתקבל, אז הכומר ביקש מהבעש"ט שייתן לו סימן שיידע שתשובתו התקבלה בשמים. הבעש"ט ענה לו: "כשיבוא אליך מישהו ויספר לך על כל מה שאירע כאן תדע שתשובתך התקבלה".

"כשראיתי אותך בפעם הראשונה, מיד זיהיתי אותך כהמשמש שנסע עם הבעש"ט. כשהסיפורים פרחו מזיכרוןך הבנתי שתשובתי עדיין לא התקבלה. במשך כל השבת התחננתי ובכיתי לפני בורא העולם שיקבל את תשובתי, והנה, בסופו של דבר, נזכרת בסיפור ואז ידעתי כי תשובתי נתקבלה.

"סכום כסף זה הוא רק חלק קטן מעושרי, והוא מוגש לך כאות תודה על כך שהיית השליח הנאמן לבשר לי כי תשובתי התקבלה", סיים העשיר את דבריו.

נשמות של אחים אבודים

בפרשת השבוע אנו קוראים איך שיוסף התמנה לשליט מצרים והתחיל הרעב. אז התורה מספרת (בפרק מב) "וירא יעקב כי יש שבר במצרים ויאמר לבניו למה תתראו". יעקב מרגיש שבניו צריכים לרדת למצרים על אף שבאותו זמן עדיין היה להם בבית מספיק אוכל. יעקב לא רצה שהם יעוררו את הקנאה של השכנים, שלהם אין מזון ואילו למשפחת יעקב יש. לכן הוא אמר להם שיעשו מה שכולם עושים, שיילכו למצרים לקנות אוכל.

"וירדו אחי יוסף עשרה לשבור בר במצרים". רש"י מעורר את תשומת לבנו לשני שינויים בפסוק: א. בעבר התורה קוראת להם "בני יעקב" ואילו כאן הם נקראים "אחי יוסף", אומר רש"י: "מלמד שהיו מתחרטים במכירתו ונתנו לבם להתנהג עמו באחוה ולפדותו בכל ממון שיפסקו עליהם". עכשיו הם אחי יוסף, והם יעשו הכול כדי למצוא אותו ולפדות אותו.

הדיוק השני בפסוק הוא, שכתוב "עשרה". וכי לא היינו יודעים שאחי יוסף הם עשרה? אם יוסף איננו ואת בנימין יעקב השאיר בבית, הרי שהם עשרה. מדוע התורה רואה לנכון לציין במפורש שהם עשרה? אומר המדרש: "שיש בהם כוח לדחות הפורענות, שכן כשבא הקב"ה להחריב את סדום והיה אברהם אבינו מבקש עליהם רחמים מן השמים התחיל מספר מן החמישים עד עשרה¹ כי עשרה היא עדה וכתוב אלקים ניצב בעדת קל, לכך וירדו אחי יוסף עשרה" (תנחומא מקץ).

הם למדו מהסיפור של אברהם וסדום שלעשר אנשים יחד יש כוח מיוחד והם רצו להשתמש עם הכוח הזה כדי למצוא את יוסף. ואכן כשהם הגיעו למצרים הם בחרו להיכנס מעשרה שערים, "שהרי נכנסתם בעשרה שערי העיר" (רש"י מב, יב) מדוע? אומר המדרש, כדי לחפש את יוסף ובלשון רש"י: "אבידה נאבדה לנו ואנו מחפשים אחרינו" (רש"י מב, י"ד). הסיבה הרשמית לירידה למצרים הייתה לקנות אוכל, אבל הסיבה האמתית והפנימית לבואם הייתה כדי למצוא את יוסף.

בשבוע שעבר למדנו שכשיוסף נשלח על ידי יעקב אביו לשכם "וימצאהו איש² וישאלהו³ מה תבקש⁴ ויאמר את אחי אנכי מבקש" (וישב לז, ט"ו). אז ¹ יוסף הוא זה שחיפש את אחיו, עשרים ושתים שנה מאוחר יותר האחים הם אלו שמחפשים את יוסף.

מה שאנו למדים מפרשת מקץ זה ההוראה שהרבי אמר שזוהי "מצות הדור", שהתפקיד שלנו הוא לחפש את האח האבוד, את אותו כומר בסיביר שהוא בעצם יהודי. וכמו שבסופו של דבר האחים מצאו את יוסף, ומשפחת יעקב התאחדה, כך גם אנו מובטחים שאם נחפש באמת בסופו של דבר כולנו נתאחד למשפחה אחת גדולה בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.